

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน
ในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย
อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง*

APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES FOR PROMOTING POLITICAL
AWARENESS OF CITIZENS IN EXERCISING THEIR RIGHTS TO ELECT
ADMINISTRATORS AND MEMBERS OF THE TON THONG CHAI SUBDISTRICT
MUNICIPALITY COUNCIL AT MUEANG DISTRICT IN LAMPANG PROVINCE

สุริยา ซองดี, ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์, พระครูศรีปวรบัณฑิต (บวรวิทย์ รตนโชโต)

Suriya Songdee, Silawat Chaiwong, Phrakrusripavarabandit (Bovornvit Ratanachoto)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Suriya.s.tln@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการตื่นตัวของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย 2. เปรียบเทียบการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย และ 3. นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัยในตำบลต้นธงชัย ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 389 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการตื่นตัวของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง ด้านระยะเวลาการตัดสินใจเลือกตั้ง ตามลำดับ 2. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่มีอายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตื่นตัวของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย

* Received July 27, 2025; Revised August 16, 2025; Accepted August 19, 2025

อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. การประยุกต์หลักธรรม
อคติ 4 ประกอบด้วย ฉันทาคติ ความลำเอียงเพราะรักใคร่ โทสาคติ ความลำเอียงเพราะไม่ชอบ
โมหาคติ ความลำเอียงเพราะความหลง ภยาคติ ความลำเอียงเพราะความกลัว ทำให้เสริมสร้าง
ส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภา
เทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

คำสำคัญ: การประยุกต์หลักพุทธธรรม; การตื่นตัวทางการเมือง; การใช้สิทธิเลือกตั้ง

Abstract

Objectives of this research article were: 1. to study the level of public awareness in the election of executives and members of the Ton Thong Chai Sub-District Municipality, 2. to compare political awareness of people in exercising their voting rights to elect executives and members of the Ton Thong Chai Sub-District Council., and 3. to presents the application of Buddhist principles to promote political awareness among citizens in exercising their rights to vote for executives and members of the Ton Thong Chai Sub-District Council, conducted by the mixed methods. The qualitative research, data were collected in-depth-interviewing 10 key informants. The quantitative research, data were collected from 389 samples analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation and analyzed the qualitative data by descriptive interpretation.

Findings of the research were as follows: 1. The level of political awareness in the election of executives and members of the Ton Thong Chai Sub-District Municipality, by overall, was found to be at high level in the following aspects; the voting right exercise, the election and the period of voting decision, accordingly. 2. People with different ages, genders, education levels, occupations, and monthly incomes had different opinions on people's awareness to exercise their right to vote for executives and members of the Ton Thong Chai Sub-District Municipality Council, Mueang District, Lampang Province. Therefore, the research hypothesis was accepted. 3. Akatidhamma 4 application consisted of Chandakati; love-based prejudice, Tosakati; bias due to dislike. Mohakati; bias due to infatuation and Payakati; bias due to fear for promoting political awareness of citizens in exercising their rights to elect administrators

and members of the Ton Thong Chai Sub-District Municipality Council at Mueang District in Lampang Province.

Keywords: Application of Buddhist; Political Awareness of Citizens; Exercising Their Rights to Elect

บทนำ

การตื่นตัวทางการเมือง ต้องให้ความสำคัญและแก้ปัญหาว่าจะต้องทำอะไร จึงจะทำให้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งกันมากขึ้น รวมถึงต้องใช้สื่อ ออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณให้มากขึ้นเพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้กระชับ เข้าใจง่าย และสะดวกต่อ การให้ความรู้ การใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นครั้งแรก การที่คนกลุ่มนี้เป็นที่ คาดหวังจากสังคมก็เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว มีความสุจริตใจและยังไม่มีผลประโยชน์ใด ๆ ผูกพันกับพรรคการเมืองใดที่จะต้องปกป้องหรือเพิ่มพูน จึงหวังกันว่าจะเป็นกลุ่มบุคคลที่ช่วย พัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้มีความสุจริตและยุติธรรม เพื่อประโยชน์ของประชาชน ไทยส่วนใหญ่ (พลิชฐ์ ไชยวัฒน์, 2561)

การเลือกตั้งสมาชิกเทศบาล เป็นกระบวนการเลือกสรรทางการเมืองของประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะทำการคัดเลือกบุคคลเพื่อไปทำหน้าที่ทางการเมืองแทนตนและเป็นการให้ประชาชนได้มีโอกาสในการสรรหาตัวแทนของตนโดยวิธีการเลือกตั้ง ซึ่งถือเป็นกิจกรรมหนึ่งในการเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชน และเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการสนับสนุนการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย กล่าวได้ว่า การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทางการเมืองที่มีพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้สำคัญอันหนึ่งว่าใน ช่วงเวลาหนึ่ง คณะบุคคลใดจะได้ทำหน้าที่ในการบริหารเทศบาลตำบล และจะเป็นไปในแนวทางใด ก็ด้วยความเห็นชอบหรือฉันทานุมัติของประชาชนส่วนใหญ่จากกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งอาจจะมีเหตุผลหรือปัจจัยที่น่าพึงรองรับหรือเป็นไปโดยอาศัยความรู้สึกบางประการผ่านนโยบายของผู้สมัคร ประเทศไทยได้มีการกำหนดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลตำบล (พระมหากษัตริย์พจน์ ขนติโร, 2563)

จากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2564 ที่ผ่านมา มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลตันธงชัยทั้ง 2 เขต ได้มีประชาชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้งจำนวน 13,827 คน และมาใช้สิทธิ 9,434 คน ถ้าเทียบประชาชนออกมาใช้สิทธิน้อยกว่ากำหนดจากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า ประชาชนชาวตำบลตันธงชัยต้องมีการตื่นตัวทางการเมือง (เทศบาลตำบลตันธงชัย, 2567) จากสภาพความเป็นจริงของปัญหาจำนวนการใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าวผู้วิจัยได้ตระหนักถึงการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลตันธงชัย อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
2. เพื่อเปรียบเทียบการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ที่อายุ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน 13,827 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ Yamane (1973) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 389 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 10 คน ได้แก่ 1. นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 คน 2. นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน 3. ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการเทศบาลตำบลต้นธงชัย จำนวน 2 คน และ 4. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบลต้นธงชัย จำนวน 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาตามกรอบการประยุกต์หลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย ตรวจสอบความเที่ยงตรง และความถูกต้องของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนและการใช้ภาษาที่เหมาะสมของข้อคำถาม เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยใช้เทคนิค IOC จากการคำนวณค่าและคัดเลือก

ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่า เครื่องมือการวิจัยได้ค่าของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.926 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิด เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากประชาชนที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง อายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลตันธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำนวน 389 คน

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์จากสถิติพรรณนา อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา ปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอนุมาน สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลตันธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่า (T-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่า (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการศึกษาภาคสนาม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการวิจัย

1. ระดับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลตันธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เพศของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุระหว่าง 18-30 ปี มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพมีอาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนรายได้สูงกว่า 15,001 บาท และระดับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลตันธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

ตารางที่ 1 ระดับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.38	0.73	มาก
2. ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง	4.38	0.77	มาก
3. ด้านระยะเวลาการตัดสินใจเลือกตั้ง	4.35	0.77	มาก
โดยรวม	4.37	0.70	มาก

2. เปรียบเทียบการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.1 ด้านเพศ พบว่า จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

2.2 ด้านอายุ พบว่า จำแนกตามสถานภาพด้านอายุ มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกัน

2.3 ด้านระดับการศึกษา พบว่า จำแนกตามระดับการศึกษา มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.4 ด้านอาชีพ พบว่า จำแนกตามอาชีพ มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.5 ด้านรายได้ พบว่า จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน

สรุปผลการเปรียบเทียบการตื่นตัวของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัยอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตื่นตัวของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

การนำ 1. ฉันทาคติ (ความลำเอียงเพราะรักใคร่) สามารถทำได้ผ่านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน การจัดกิจกรรมชุมชนสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจที่ดีระหว่างประชาชนและผู้มีอำนาจ การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิในการเลือกตั้ง และผลกระทบของการเลือกตั้งที่มีต่อชีวิตประจำวันของประชาชน และกระตุ้นให้ประชาชนไปร่วมเลือกตั้ง จะช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากขึ้น 2. โทสาคติ (ความลำเอียงเพราะไม่ชอบ) เป็นเรื่องที่จะเลียดอ่อนและต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง เนื่องจากโทสาคติสามารถนำไปสู่ความแตกแยกและความขัดแย้งได้หากใช้ไม่ถูกวิธี หากนำมาใช้ในทางที่สร้างสรรค์ ก็สามารถช่วยกระตุ้นการตื่นตัวในการเลือกตั้ง การใช้โทสาคติในลักษณะนี้ต้องยึด

หลักการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ เพื่อไม่ให้เกิดการแตกแยก แต่ควรมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง 3. โมหาคติ (ความลำเอียงเพราะความหลง) คือ ความลำเอียงที่เกิดจากความหลงผิด ขาดสติ ไม่รู้เท่าทันสถานการณ์ หรือไม่ไตร่ตรองด้วยเหตุผล ทำให้ตัดสินใจผิดพลาด และเกิดความไม่ยุติธรรม ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่ไตร่ตรองให้ถ่องแท้ด้วยเหตุผล 4. ภัยาคติ (ความลำเอียงเพราะความกลัว) อาจเป็นเรื่องที่ทำหาย เพราะความกลัวมักนำไปสู่การตัดสินใจที่ไม่รอบคอบ อย่างไรก็ตาม สามารถใช้แนวทางดังนี้เพื่อเปลี่ยนความกลัวให้เป็นแรงจูงใจในการตื่นตัวและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง ดังนั้น การใช้ภัยาคติให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมือง จำเป็นต้องทำอย่างระมัดระวัง โดยมุ่งเน้นที่การให้ความรู้และการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อให้ความกลัวกลายเป็นแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลตันธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 ซึ่งบ่งบอกได้ว่า ระดับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลตันธงชัย ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและทำให้อยู่ดีธรรม การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเลือกตั้งให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของประชาชนในการเลือกตั้ง การประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้รับข้อมูลการเลือกตั้งและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนได้เห็นว่าการเลือกตั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการใช้สิทธิเสรีภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี บุญเรือง (2564) เรื่อง การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง พบว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งหาเสียงแบบใช้ห้วคแนนมิตัวแทนหรือห้วคแนนเป็นผู้คอยช่วยหาเสียง การใช้รถโดยติดเครื่องขยายเสียงและสิ่งต่าง ๆ เช่น วิหุ การติดป้ายตามสถานที่ต่าง ๆ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ (2563) เรื่อง การตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า คนรุ่นใหม่ของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้มีความเปลี่ยนแปลงในหลายด้านที่แตกต่างจากคนในอดีต เช่น คนรุ่นใหม่ในปัจจุบันมีความเข้าใจสิ่งที่เป็นเทคโนโลยี การได้รับข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงประเด็นเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคมมากยิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และคณะ (2562) เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความรู้สึกรักมีสมรรถนะทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในระดับ ปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล พบว่า ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารและการรับรู้ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารและมีความตื่นตัวทางการเมือง ในระดับที่สูงตามไปด้วย ซึ่งสิ่งดังกล่าวนี้มีผลต่อความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้วย

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จากผลการทดสอบสมมติฐาน ผลของการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันที่ระดับความสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงยอมรับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์ (2561) เรื่อง สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล นครอุดรธานี มีลักษณะเป็นเฉยต่อความเป็นไปของการเมืองที่กำลังเกิดขึ้น หรือเรียกอีกอย่างว่า ไม่ยินดียินร้ายกับการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระจักรพงษ์ อนุตตรโร (2563) เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาชาติ ชาติไชโย (2564) เรื่อง การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนใน การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตื่นตัวทางการเมืองโดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า การนำหลักอคติ 4 มาประยุกต์หลักธรรมเพื่อการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ช่วยให้ประชาชนในด้าน 1. ฉันทาคติ ความลำเอียงเพราะรักใคร่นั้นถือว่าสำคัญมากในเรื่องการพัฒนาประเทศ เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและทุก ๆ ด้าน ความมั่นใจ ความเสียสละ ความเอาใจใส่ค่าความนิยมของชุมชน 2. โทสาคติ ความลำเอียงเพราะไม่ชอบนั้น เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนมาก แต่ก็ถือว่าเป็นการกระตุ้นการตื่นตัวความสนใจในการเลือกตั้งตลอดถึงการให้การสนับสนุนการเลือกตั้ง เช่นการจัดกิจกรรมเสวนา ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของชิตาภา รัตนรักษ์ (2568) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลางานทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า ฉันทาคติ ด้วยการส่งเสริมให้เยาวชนมีความคิดเห็นที่เป็นกลาง และพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจ โทสาคติ ด้วยการฝึกให้เยาวชนจัดการอารมณ์และเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง

โมหาคติ ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นการตัดสินใจที่รอบคอบด้วยความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล ภายาคติ ด้วยการส่งเสริมให้เยาวชนมีความกล้าและมีความรับผิดชอบ 3. โมหาคติ ความลำเอียง เพราะความหลง หลงผิด หลงชอบ ทุกอย่างล้วนเป็นเหตุเกี่ยวกับการกระตุ้นการตื่นตัว เราต้องอย่าใช้ความหลงในการใช้สิทธิเลือกตั้ง เราต้องกระตุ้นโดยให้ความรู้ จัดกิจกรรมต่าง ๆ แนะนำข้อมูลรูปแบบการใช้สิทธิที่ถูกต้อง 4. ภายาคติ ความลำเอียงเพราะความกลัว ประชาชนตัดสินใจจากความรู้สึกกลัว มากกว่าการพิจารณานโยบายที่มีเหตุผลจะทำผลเสียตามมาหลาย ๆ อย่าง เราต้องสร้างความรู้ธิบายนโยบายแบบแผนของผู้สมัครเพื่อลดความลำเอียง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหากษัตริย์ รตนโชโต (2567) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการตัดสินใจไปเลือกตั้งสมาชิกสภาและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชน ในจังหวัดลำปาง พบว่า ฉันทาคติความลำเอียงเพราะพอใจหรือรักใคร่กันด้วยการไม่ยึดความชอบส่วนตัวและตัดสินใจด้วยความเป็นธรรม โทสาคติความลำเอียงเพราะไม่ชอบหรือโกรธด้วยการใช้ความเข้าใจและเหตุผลและใส่ใจอย่างเท่าเทียม โมหาคติความลำเอียงเพราะงมงายหรือหลงงมงายด้วยการพิจารณาจากความถูกต้องและเหมาะสมและเปิดใจกว้างรับฟังอย่างมีสติ ภายาคติความลำเอียงเพราะความกลัวหรือเกรงใจด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องและการแสดงออกด้วยความจริงใจมีความกล้าหาญที่จะยืนหยัดในความถูกต้องและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสถิตย์ สุทธิมน (2564) เรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 1 พบว่า ตามหลักอคติ 4 1. ฉันทาคติ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะชอบตามเพื่อนและคนใกล้ชิด 2. โทสาคติ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะอยากให้คนอื่นไม่ดีไม่มีที่ยืนในสังคม 3. โมหาคติ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะเพื่อนและคนใกล้ชิด 4. ภายาคติ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะกลัวจะไม่ได้รับสิทธิและสวัสดิการจากรัฐ

องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงชัย อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการประยุกต์หลักอคติ 4 เพื่อสร้างจิตสำนึกทางการเมืองและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่ไปใช้ สิทธิเลือกตั้งผู้บริหาร และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลตันธงชัย อำเภอเมืองลำปาง ดังนี้

ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะการเลือกตั้งเป็นสิทธิและหน้าที่ของคนไทยที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป เพื่อคัดเลือกตัวแทนไปออกกฎหมายและบริหารประเทศ การมีส่วนร่วมนี้ครอบคลุมถึงการรับรู้

ข้อมูล การติดตามการทำงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง และการสนับสนุนความสุจริตและเที่ยงธรรม ในการเลือกตั้ง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมประชาธิปไตยและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย มีหลายรูปแบบ ได้แก่ การรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีเป้าหมายเพื่อเรียกร้องหรือรักษา ผลประโยชน์ของกลุ่มตน โดยไม่ได้มุ่งเข้าสู่อำนาจรัฐ และการรวมตัวเป็นพรรคการเมืองซึ่งมี เป้าหมายเพื่อส่งตัวแทนเข้าสู่การบริหารและนิติบัญญัติ รวมถึงการส่งเสริมการเมือง การให้ความรู้ การสร้างผู้นำ และการตรวจสอบการเมือง ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมกับการพรรคการเมืองได้ หลายหลายวิธี เช่น การสมัครสมาชิก การบริจาค หรือช่วยหาเสียง ส่วนการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สำคัญ แต่ควรตระหนักว่า การมีผู้มาใช้สิทธิเป็นจำนวนมากไม่ใช่ เครื่องชี้วัดประชาธิปไตยที่แท้จริง หากแต่ต้องเป็นการเลือกตั้งที่มีคุณภาพตามหลักประชาธิปไตย อย่างแท้จริง

ด้านระยะเวลาการตัดสินใจเลือกตั้ง แม้สังคมไทยจะมีพื้นฐานของความรัก ความสามัคคี และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ความไม่มั่นคงทางการเมืองทำให้ประชาชนบางส่วนขาดศรัทธา ต่อระบอบประชาธิปไตย และมองว่าการเลือกตั้งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้เฉพาะกลุ่ม อย่างไรก็ตาม ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลต้นธงชัย จังหวัดลำปาง มีความตื่นตัวในการใช้สิทธิเลือกตั้ง และเห็นความสำคัญของการมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นในระบอบ ประชาธิปไตยให้กลับคืนมา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและส่งเสริมการให้ ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของประชาชนในการเลือกตั้ง
2. ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง การให้ความรู้และข้อมูลที่ถูกต้องเข้าใจขั้นตอนการลงคะแนน การลงคะแนนเสียงเป็นการแสดงออกถึงความคิดเห็นความต้องการของประชาชน
3. ด้านระยะเวลาการตัดสินใจเลือกตั้ง กำหนดระยะเวลาชัดเจน จัดทำคู่มือสรุปนโยบาย เข้าใจง่าย ๆ เกี่ยวกับนโยบายผู้สมัคร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนหน่วยงานควรณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้ สิทธิในการเลือกตั้งและจัดให้ส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของประชาชนในการเลือกตั้ง
2. ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดการให้ความรู้ และข้อมูลที่ถูกต้องเข้าใจขั้นตอนการลงคะแนน การลงคะแนนเสียงเป็นการแสดงออกถึงความคิดเห็นความต้องการของประชาชน

3. ด้านระยะเวลาการตัดสินใจเลือกตั้ง หน่วยงานภาครัฐควรออกประกาศกำหนดระยะเวลาชัดเจน ประกาศชื่อผู้สมัคร พร้อมนโยบายที่ชัดเจน วันและเวลาต้องระบุให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การประยุกต์หลักธรรมเพื่อการส่งเสริมการเลือกตั้งนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน
3. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง หลักบูรณาการหลักธรรมที่เสริมความเข้มแข็งของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดลำปาง

เอกสารอ้างอิง

- กัญจิรา วิจิตร์วรารักษ์. (2563). การตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 11(1), 91-103.
- ชิตาภา รัตนรักษ์ และคณะ. (2568). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกล่าทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. *วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ*, 3(2), 27-37.
- เทศบาลตำบลต้นธงชัย. (2567). *ประกาศผลการนับคะแนนการเลือกตั้ง*. สืบค้น 5 มิถุนายน 2567, จาก

- พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต. (2567). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการตัดสินใจไปเลือกตั้งสมาชิกสภาและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนในจังหวัดลำปาง (ดุष्ณีนีพนธ์ปรัชญาดุष्ณีนิติต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสถิตย์ สุทธิมน. (2564). พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 1. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 6(2), 406-418.
- พลิชฐ์ ไชยวัฒน์. (2561). บทบาทคนรุ่นใหม่กับประชาธิปไตยช่วงเปลี่ยนผ่าน - ความหวังหรือความฝัน. สืบค้น 5 มิถุนายน 2567, จาก <https://shorturl.asia/ve5TD>
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และคณะ. (2562). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับ ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารการบริหารปกครอง, 8(1), 26-39.
- สุมาลี บุญเรือง. (2564). การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป (ดุष्ณีนีพนธ์ปรัชญาดุष्ณีนิติต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

